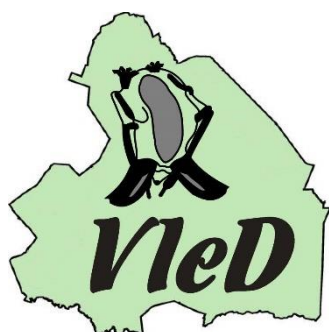

Vleermuiswintertellingen Drenthe

2022

Samengesteld door:
Kathelijn De Maeijer
Henk van Netten

Introductie

Sinds de winter van 1986/1987 onderzoeken leden van de Vleermuiswerkgroep Drenthe diverse loodsen, bunkers, kelders en speciaal gebouwde vleermuisverblijven in allerlei soorten en maten op de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen. Vanwege de beperkingen in het kader van de Corona-maatregelen zijn er in de winter van 2020/2021 voor het eerst in 34 jaar geen vleermuistellingen gedaan: een storende breuk in deze lange datareeks. Hoewel de pandemie nog voortduurde kon er in de afgelopen winter -onder voorwaarden- weer worden geteld.

In dit verslag vind u een overzicht van de tellingen van deze winter met per object enkele kanttekeningen en eventuele adviezen ten aanzien van het beheer.

Werkwijze

Tussen 15 januari en 21 februari 2022 is elk verblijf één keer bezocht.

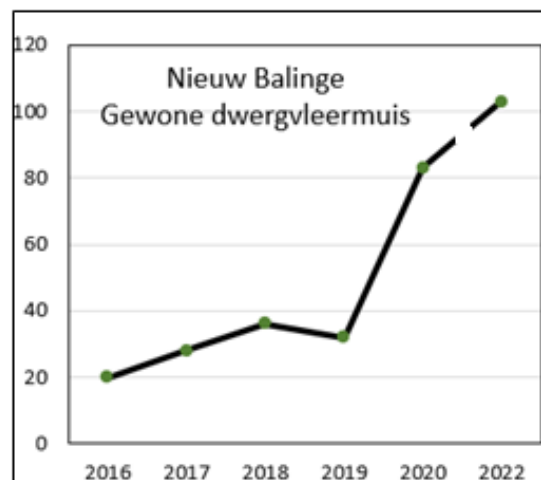
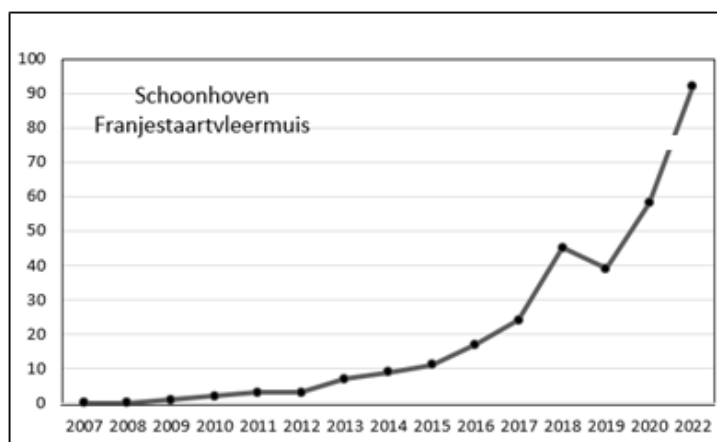
Hierbij zocht een beperkt aantal vrijwilligers zorgvuldig elk hoekje en gaatje van een verblijf af met behulp van een sterke LED-zaklamp. In sommige verblijven werd een endoscoop, inspectie-spiegeltje, ladder of zelfs een rolsteiger ingezet om een blik te kunnen werpen in anders onbereikbare kiertjes. Elke ontdekte vleermuis is vervolgens op naam gebracht en op een plattegrond aangegeven.

Vanwege de COVID-regels waren er aanvullende restricties: vooraf testen, afstand houden en niet meer dan twee tellers per bezoek. Op deze manier is het de Drentse telleiders (Pauline Arends, Erwin Hooge, Kathelijn De Maeijer, Henk van Netten, Jan Nicolai en Evert-Jan Slot) gelukt om bijna alle Drentse verblijven deze winter te bezoeken.

Resultaat

De tabel op de volgende bladzij geeft een overzicht van de door de Vleermuiswerkgroep bezochte winterverblijven in de provincie Drenthe.

Een aantal verblijven kon (om verschillende redenen) dit jaar niet worden geteld. Toch bleef het totaal aantal waargenomen vleermuizen vrijwel gelijk. Het aantal baardvleermuizen in de aardappelkelder van Westerbork daalde nog weer verder (in 2012 nog 1006, dit jaar slechts 31). Daar staat tegenover dat er in Martensplek 17 franjestaarten meer zijn geteld dan in 2020 en in Schoonhoven steeg dat aantal zelfs van 58 naar 92(!). Ook zijn er in de munitiebunker van Nieuw-Balinge weer 20 dwergvleermuizen méér waargenomen dan in 2020: 103.

Ook de gang naar de vogelkijkhut van Diependal doet het goed: van 17 naar 21 naar 34 vleermuizen. Evenals de kelder van Dickninge: een record aantal van 97 vleermuizen.

Resultaten vleermuiswintertellingen Drenthe 2021/2022

Object	Gewone Grootoor-vleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	Baard-vleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>)	Water-vleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)	Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>)	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Vleermuis spec.	Totaal 2021/2022	Totaal 2019/2020	Totaal 2018/2019
Noord- en Midden-Drenthe									
Vlindertuin, De Groeve	0	0	0	0	0	0	0	0	0
De Braak landgoed NM, Paterswolde	2	0	0	3	0	0	5	1	0
De Haar, Laaghalerveen	-	-	-	-	-	-	-	6	4
Verkeerspark, Assen	0	1	0	0	0	0	1	2	-
Zeijerwiek, Zeijen	3	0	0	0	0	0	3	6	1
Aardappelkelder, kamp Westerbork	4	31	34	6	0	1	76	111	139
SS-schuilbunker, kamp Westerbork	1	1	0	0	0	1	3	3	1
Granaatbunker, Westerbork	0	6	3	0	0	0	9	13	18
Bunker, Peest	1	5	1	0	0	0	7	14	21
Bunker Vosbergen, Eelde	-	-	-	-	-	-	-	14	10
Appelkelder Gouverneurstuin, Assen	0	0	0	0	0	0	0	-	-
A1 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	-
A2 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	-
A3 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	-
A5 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	2	0	2	0	0
A6 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	1	1
A7 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	2	0
A8 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	2
A9 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	1	1
A10 Mob.complex, Oudemolen	2	0	0	0	0	0	2	4	3
A11 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A12 Mob.complex, Oudemolen	-	-	-	-	-	-	-	0	2
A13 Mob.complex, Oudemolen	-	-	-	-	-	-	-	2	2
A14 Mob.complex, Oudemolen	-	-	-	-	-	-	-	2	1
B1 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	-
B2 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	2	3
B3 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	3	0	3	2	-
B4 Mob.complex, Oudemolen	-	-	-	-	-	-	-	2	2
B5 Mob.complex, Oudemolen	-	-	-	-	-	-	-	1	1
C1 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	1	-
C2 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	0	-
C3 Mob.complex, Oudemolen	0	0	0	0	0	0	0	2	-
Haarveld, Roden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mariëncamp, Rolde	1	6	0	1	0	0	8	10	9
Anloo Handgranaatbunker	5	4	0	0	0	0	9	4	2
Anloo Kaartenbunker	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bunnerzandweg, vliegveld Eelde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veenweg, vliegveld Eelde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hillig Meer, Eext	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hunzedal, Borger	3	0	0	0	0	0	3	0	0
Noord- en Midden-Drenthe opgeteld	22	54	38	10	5	2	131	210	224
	<i>grootoor</i>	<i>baard</i>	<i>water</i>	<i>franjestaart</i>	<i>dwerg</i>	<i>spec</i>			
Zuid-Drenthe									
Kelder Martensplek, Nieuw-Balinge	5	6	16	50	0	1	78	58	29
Tissing, Ruinen	0	1	0	4	0	0	5	3	2
Mulder, Geeuwenbrug	5	3	1	0	0	0	9	20	3
Dickninge Rafterkelder, De Wijk	0	45	18	34	0	0	97	89	65
Dickninge Waterkelder, De Wijk	0	3	0	11	0	0	14	21	10
Vleermuis-kelder, Schoonhoven	0	7	0	92	0	0	99	64	49
fam Haar, Spier	13	0	0	0	0	0	13	13	11
Vorrelvenen, Geeuwenbrug	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vleermuis-kelder, Diever	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Munitiebunker, Nieuw-Balinge	3	0	0	0	103	0	106	89	34
Geluidswal A28, Spier	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Golfbaan Martensplek, Nieuw-Balinge	-	-	-	-	-	-	-	1	0
Trasselt, Hoogeveen	0	0	0	4	0	0	4	4	2
Heinegoor, Coevorden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klinkenvlier, Coevorden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aardappelkelder, Westerse Bos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Weijerswold, Coevorden	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sluiskelder koppelsluis, Klazienaveen	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Vogelkijkhut, Diependal	8	22	0	4	0	0	34	21	17
Zuid-Drenthe opgeteld	34	87	35	199	103	1	459	384	222
	<i>grootoor</i>	<i>baard</i>	<i>water</i>	<i>franjestaart</i>	<i>dwerg</i>	<i>spec</i>			
Totaal Drenthe 2020/2022	56	141	73	209	108	3	590		
Totaal Drenthe 2019/2020	78	187	68	159	86	16		594	
Totaal Drenthe 2018/2019	54	181	56	102	32	4			446

Kanttekeningen bij enkele verblijven

Noord- en Midden-Drenthe

Vlindertuin, De Groeve

Veel kleine watersalamanders, helaas geen vleermuizen.

De Braak, Paterswolde

De verrassing van dit jaar. In het verblijf zaten twee gewone grootoorvleermuizen, waarvan eentje helaas (tamelijk recent?) dood en drie franjestaarten. Dat is een leuke opsteker voor dit verblijf.

Er stond weer een flinke laag water, zo'n 15-20 cm. De grootoor lag in het water, mogelijk verdronken, maar zeker weten doen we dat niet. Omdat er nu wel opeens meer vleermuizen het verblijf lijken te hebben gevonden, staat de waterhuishouding weer even op de agenda. De nieuwe beheerder zal dit intern bespreken.

Gewone grootoorvleermuis, aangetroffen in het water in het verblijf (Kathelijn De Maeijer)

De Haar, Laaghalerveen

Helaas kon dit verblijf niet geteld worden. De sleutel bleek niet bij de schietbaan aanwezig en kwam ook later niet meer boven water. In de zomer zal waarschijnlijk het slot vervangen moeten worden.

Verkeerspark, Assen

Dit jaar slechts 1 vleermuis, een baardvleermuis. Verder 2 bruine kikkers, 2 alpenwatersalamanders, veel pissebedden en tijgerslakken. Daarnaast een beetje een macabere vondst van twee schedels (en botrestanten), tot dusverre gedetermineerd als katten die opgesloten lijken te zijn geraakt. Deze zomer zullen ze nog worden opgehaald om met zekerheid te kunnen vaststellen om welke dieren het gaat.

De thermometer gaf 0-2 °C aan en de luchtvochtigheidsmeter 90-100%.

Zeijerwiek, Zeijen

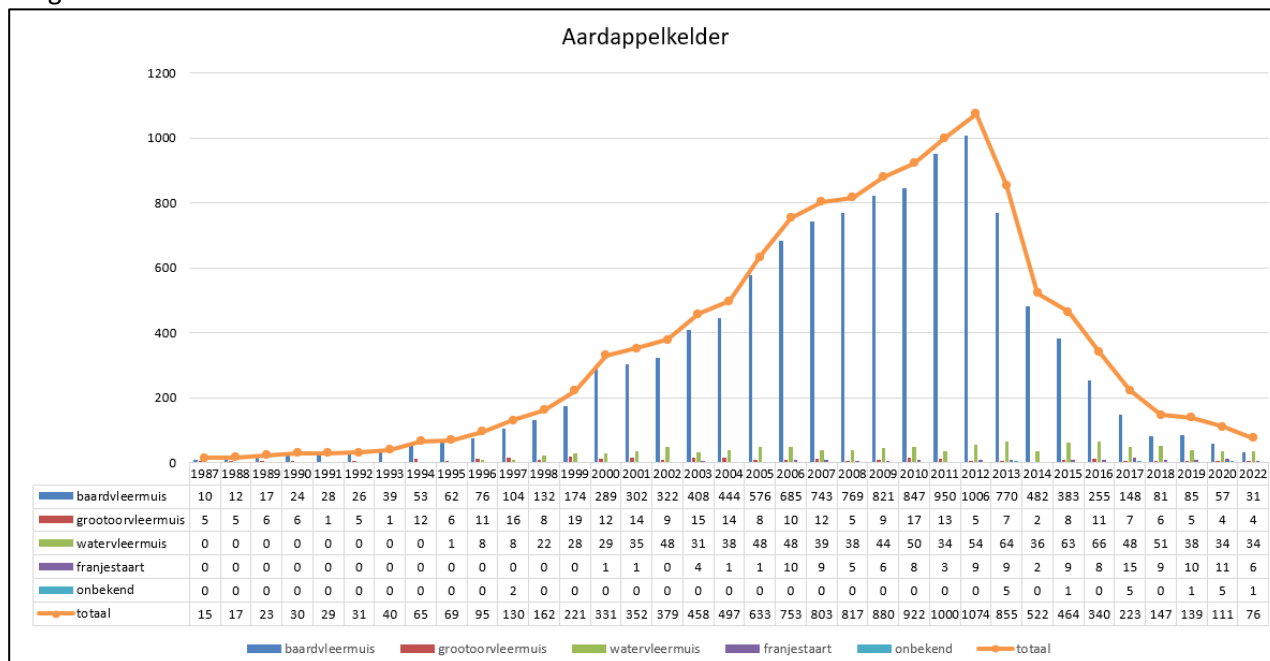
Dit jaar waren er 3 gewone grootoren en zoals gebruikelijk ook weer veel alpenwatersalamanders, zo'n 60 geteld en 10 kleine watersalamanders, maar dat is lang niet alles. Als alle stapels hout en stenen zouden worden gekeerd, zouden we hier een veel groter aantal kunnen neerzetten. De deur van het verblijf was helaas geforceerd. Daar hebben ze tot nu toe nooit last van gehad. De deur is nu zo goed als mogelijk terug gebogen; het slot was nog intact.

Links: geforceerde deur; Rechts: gewone grootoren aan plafond (Hetty Vergeer)

Aardappelkelder, kamp Westerbork

Het aantal daalt nog steeds. In 2020 werden er 111 vlemuizen geteld, dit jaar bleef het steken op 76. De aardappelkelder, of beter gezegd de baardvleermuis hier blijft het zorgenkindje ... Ten opzichte van 2020 toch weer bijna een halvering van het aantal. We hopen van harte dat er een einde komt aan de daling. Zie grafiek hieronder.

SS-schuilbunker, kamp Westerbork

De deur ontbreekt nog altijd, de vlemuizen niet: 1 baardvleermuis, 1 gewone grootoorvleermuis en 1 te goed verstopte vleermuis. Voor de functie als winterverblijf voor vlemuizen, zou het nog steeds goed zijn als de deur weer wordt teruggeplaatst (met invliegopening).

Granaatbunker, Westerbork

Helaas ook hier een verdere daling van het aantal overwinterende vlemuizen. In totaal zaten er dit jaar 9, bij de vorige telling 13 en jaar daarvoor 18. Het kostte de nodige moeite om de deur open te krijgen.

Bunker, Peest

Nog een verblijf met een fikse daling ten opzichte recente tellingen (2019: 21, 2020: 14). Deze keer konden we er slechts 7 vinden (en geen franjestaat).

De deur was dit jaar niet meer keurig gesloten. Het was een tijdje rustig, nu toch weer vandalisme. Het pad naar het verblijf zag er ook veel belopen uit.

Bunker Vosbergen, Eelde

Het is niet gelukt om tot een afspraak voor de telling te komen, door persoonlijke omstandigheden van beide kanten. Jammer, zeker gezien het feit dat er vorig jaar niet geteld kon worden vanwege corona.

Appelkelder Gouverneurstuin, Assen

Dit verblijf kunnen we sinds lange tijd weer tellen. Het verblijf is goed aangepakt. Stond het indertijd vol water, nu wordt dat netjes afgevoerd. Ook is er een muurtje gemetseld en zijn er weggroepstenen over een groot deel van het plafond aangebracht.

Er waren nog geen vlemuizen. Onder enkele takken en dakpannen zaten alpenwatersalamanders.

Mobilisatiecomplexen, Oudemolen

Dit jaar zijn er -verspreid over de verschillende gebouwen- slechts 7 vlemuizen geteld (vorige telling 23). De belangrijkste reden is dat een vijftal gebouwen niet meer toegankelijk is vanwege de slechte bouwkundige staat. Juist in deze vijf werden met grote regelmaat vlemuizen aangetroffen. Mogelijk kunnen we deze gebouwen afschrijven: "niet meer toegankelijk voor de tellers, wel toegankelijk voor vlemuizen".

Haarveld, Roden

In overleg met de Zoogdierenvereniging is eerder voor dit verblijf besloten niet meer jaarlijks te gaan tellen. Eigenlijk zouden we het verblijf in 2020 voor het eerst weer gaan bekijken. Bij een voorcontrole bleek de deur echter open te staan en was het verblijf vies aan de voorzijde. Dit moest worden aangepakt. Bij navraag afgelopen voorjaar, bleek hier nog geen actie op te zijn. Er is tevens het voornemen om voor de ingang een laagte te maken die in verbinding komt te staan met meer sloten zodat er water in kan komen te staan om illegale toegang te bemoeilijken.

Mariëncamp, Rolde

In het verblijf werd -naast 6 baardvleermuizen en 1 gewone grootoor- een nieuwe soort voor dit verblijf aangetroffen: een franjestaart. Er zaten dit jaar opvallend grote aantallen naaktslakken bij de eerste meters van het verblijf. De deur ging dit keer makkelijk open, zonder de gebruikelijke grote dreun.

Handgranaatbunker, Anloo

Dit verblijf begint een leuke oploop aan aantallen vleermuizen te krijgen, bij de laatste telling van 4 naar 9 vleermuizen dit jaar. Daarnaast nog steeds veel dagpauwogen (9) en roesjes (11).

In de afgelopen periode zijn er wat verbeteringen doorgevoerd aan het verblijf: de deklaag is dikker gemaakt en er is een raster omheen geplaatst om vee weg te houden.

Kaartenbunker, Anloo

Het slot van dit verblijf was geforceerd. Er zijn geen mensen in geweest, maar we kregen het met moeite open. Het slot zal moeten worden vervangen. Vleermuizen zijn helaas ook niet binnen geweest.

Bunnerzandweg, vliegveld Eelde

Weer geen vleermuizen. Nog steeds waren er kieren aan de voorzijde bij de deur, ten gevolge van het wegspoelen van een deel van de aarden deklaag. Inmiddels komt er ook aan de achterzijde licht door kieren naar binnen. Het verblijf wordt op deze manier steeds minder geschikt. Het verdient aanbeveling om komend jaar niet alleen die deklaag te herstellen maar ook de begroeiing voor de deur weg te halen. Het verblijf is nog altijd aan de droge kant.

Veenweg, vliegveld Eelde

Nog geen vleermuizen in dit verblijf. Het verblijf is verder prima in orde en goed begaanbaar.

Hilig Meer, Eext

Dit jaar hebben waren er geen vleermuizen te vinden. Het blijft een verblijf dat te warm aanvoelt en erg droog is. Het is wel een bijzonder goede plek voor dagpauwogen. Ook dit jaar zaten er weer veel, zeker 53! Ook 1 kleine watersalamander.

Hunzedal, Borger

Het goede nieuws is dat er voor het eerst drie grootoorvleermuizen zijn aangetroffen.

Maar verder was er een grote puinhoop: weer heel veel vandalisme (deur, afdekplaat, muurtje) en 'feestelijk gebruik' (blikjes, chips-zakken, brandstichting). Het eiland met de kelder is te eenvoudig te bereiken.

Er is contact met de gemeente over het uitbaggeren van de sloot om het eiland en het herstel van de deur. Vanwege de luchtcirculatie de muurtjes maar zo laten? Graag ook wat hangplekken (voor vleermuizen) creëren.

Zuid-Drenthe

Kelder Martensplek, Nieuw Balinge

De ingang is verstevigd en de deur verbeterd. Met succes: 78 vleermuizen.

Vooral het aantal franjestaarten is toegenomen (van 33 naar 50). De helft daarvan bevindt zich in de holle plafonddelen van de eerste paar meter. Het tellen gebeurt via een spiegeltje en het is niet uit te sluiten dat er achter zo'n clustertje franjestaarten nog meer verscholen zitten.

Drie van de vier 'steunpilaren' zijn populair voor alle soorten vleermuizen.

In/aan de derde paal telden we maar liefst 14 vleermuizen.

Vleermuisverblijf Tissing, Ruinen

Minder nat dan meestal en voor het eerst geen grootoorvleermuizen. Het aantal franjestaarten is verdubbeld van 2 naar 4.

Verblijf Mulder, Geeuwenbrug

De aantallen in dit rommelige verblijf schommelen nogal. De totalen van de zeven recente controles: 7 – 12 – 24 – 14 – 3 – 20 – 9. Eén watervleermuis als nieuwe soort voor deze kelder.

Dickninge Refterkelder en Waterkelder, De Wijk

Het recordaantal van 2020 is dit jaar al weer overtroffen: 97, het hoogste aantal sinds het begin van de tellingen in 1984.

De stijging werd vooral veroorzaakt door het aantal baardvleermuizen: de laatste drie jaar ±35, nu 45. Binnen en buiten is deze eeuwenoude kelder een toplocatie.

Vleermuiskelder, Schoonhoven

Zo langzamerhand mag deze kelder wel een franjestaart-tunnel worden genoemd. Dit jaar 92 exemplaren.

Verblijf fam. Haar, Spier

Een stabiel verblijf met een stabiel aantal grootoren.

5 van de 13 dieren bevonden zich in de vleermuiskast in de ingang, de rest vooral in de holtes in het beton (lijkend op 'loges' in mergelgroeven).

Vorrelvenen, Geeuwenbrug

Dit verblijf wordt niet meer bezocht, het is te weinig toegankelijk voor de tellers.

Grootoor, fam. Haar (Jan Mager)

Vleermuiskelder, Diever

Ondanks de geplante notenbomen zijn er nog geen nieuwe ontwikkelingen. En dus (nog) geen vleermuizen.

Munitiebunker, Nieuw-Balinge.

Tellen met slechts twee mensen heeft ook voordelen: heel rustig en zorgvuldig zijn de vijf muren vanaf de rolsteiger bestudeerd. Het aantal getelde dwergvleermuizen is inmiddels gestegen tot boven de 100. Hiermee is deze bunker (eigenlijk een bovengrondse opslagplaats) een uniek winterverblijf. Ook in Brabant wordt een vergelijkbare droge 'bunker' bevolkt door een toenemend aantal dwergvleermuizen.

Benieuwd hoe zich dit verder ontwikkelt.

Geluidswal A28, Spier

Vorige keer 1, nu geen.

Golfbaan Martensplek, Nieuw Balinge

Door tijdgebrek en ernstige twijfels of er wel iets aan het verblijf is verbeterd, is deze dit jaar overgeslagen.

Trasselt, Hoogeveen

In de afgelopen twee jaar is geprobeerd te nieuwe stalen deur te forceren, maar dat is niet gelukt. Ook is er vuurwerk naar binnen gegooid. Op twee plaatsen hebben we een koppeltje franjestaarten aangetroffen.

Heinegoor, Coevorden

De genomen maatregelen (2019) blijken nog niet uitnodigend genoeg te zijn geweest voor vleermuizen.

Klinkenvlier, Coevorden

In december werd er nog een grootoor gesignaleerd, maar helaas niet tijdens de januari-telling.

Aardappelkelder Westersebos, Schoonebeek

Ook dit jaar veel segrijnslakken, maar geen vleermuizen.

Omdat aan beide zijden van de aardappelkelder invliegopeningen zitten, is er vermoedelijk te veel luchtverplaatsing (tocht) in het verblijf. Zijn de invliegopeningen aan de achterzijde intussen gesloten?

Weyerswold, Coevorden

Dit vrij nieuwe verblijf lijkt geschikt, maar de ligging is (nog) te geïsoleerd.

Sluiskelder Koppelsluis, Klazienaveen

Verblijf blijkt toch ongeschikt: onvoldoende wegkruipmogelijkheden.

Vogelkijkhut, Diependal

Ondanks de incidentele aanwezigheid van nieuwsgierige vogelaars (inclusief verstorende meldingen van waargenomen vleermuizen) is het aantal overwinterende vleermuizen weer gestegen. Vooral baardvleermuis, maar nu ook weer franjestaarten.

In de hoop dat we in januari 2023 weer *normaal* kunnen tellen